

saa ved tidligere Lejligheder, hvor han og jeg have skiftet Ord om Skolespørgsmaal — det er jo ikke saa sjælden, det er sket, naar Lejligheden indbød dertil. Man sammenligner vore Seminarierforhold med Udlandets og navnlig da med vor sydlige store Nabo Tysklands, eller vel rettere Preussens, og det er rigtigt nok, at ved en saadan Sammenligning falde vore Seminarier og de Kræfter, som arbejde der, igennem; naar Sammenligningen kun omfatter, hvad der kan tælles og maales og sættes i Skemaer og Tabeller, saa ere vi Undermaalere paa alle Ledder og Kanter, sammenlignet med Preussen navnlig. Der er Uddannelsen f. Eks. sekssaarig. Det vil sige, de seks Aar ere delte i to Tidsafsnit, hvoraf det ene falder paa et Slags Forseminarium, en Præparandanstalt, og det andet paa de egentlige Seminarier. Lærerne føre anderledes fornemme Titler end vore Seminarielærere, der blot kaldes Lærere og Forstandere. Der nede møder man Rektorer, Doktorer og andre Folk med lærd Tilsnit. Seminariebygningerne ere Paladser, og hele det ydre Apparat er imponerende. Sammenlignes de med vore Landsbyseminarier og de jævne Forhold, som dér raade, er det ret iøjnefaldende, at vi, hvad hele det ydre Apparat angaar, ere bagefter. Men jeg synes, at naar man saa stærkt fremdrager dette, bør der ved Siden af siges lidt til Udfyldning. Man kan, naar man vil sammenligne, fremdrage noget mere end det store Fortrin, som de tyske Seminarier iøjnefaldende have. Vore Forhold ere ganske vist smaa, men det udefukker jo ikke, at der under de smaa Kaar kan arbejdes rigtig godt og maaske opnaas rigere Resultater end under de store ydre Forhold. Der kan jo heldigvis saavel i et lille Hjem som i en lille Skole være højt til Loftet og vidt til Væggene trods de indskrænkede Forhold. Jeg har talt med en Mand, der har rejst i de fremmede Lande og beset netop Seminarierne. Han siger: Det er et eget Indtryk, man faar paa et dansk Seminarium, naar man kommer hjem fra en saadan Udfærd. Det jævne og stilfærdige, den frie Omgang mellem Lærerne og Eleverne kender man ikke til i Udlandet. Vi ere saa fri for Metode herhjemme, saa fri for Uniform i Sammenligning med Udlandet, det hele er friskere og friere, og der naas sikkert nok under de beskedne Forhold paa vore Seminarier Resultater, der fuldt ud kunne staa Maal med, hvad man opnaar i de store, paladslignende Seminarier i Tyskland, naar man ser hen til, hvad Frugt det

har baaret for Livet. Jeg gad vidst, om vi ikke her i Danmark under vore smaa Forhold have Lov til at nævne Vesterborg, som for Resten er bleven nævnt her, men ikke i denne Forbindelse, Jellinge og Smedsted og Ranum under Ludvig Chr. Müller og Svendsen, og ogsaa Gedved under Bojsen — jeg gad vidst, siger jeg, om vi ikke tør nævne disse smaa Landsbyseminarier ved Siden af de store paladslignende Seminarier i Preussen, naar Talen er om at udrette noget for Livet og at højne den Befolkning, som Læreruddannelsen tager Sigte paa at komme til Hjælp. Jeg tror godt, vi tør det. Man kan let forstirre sig paa disse ydre Forhold. Det er noget, som vor Tid er tilbøjelig til, men det er virkelig tidt saadan, at den indre Rigdom staa i omvendt Forhold til den ydre. Det er, ligesom vor Tids Stræben særlig giver sig Udslag i at gøre det ydre Apparat stort og imponerende og berolige sig med, at dermed er alting gjort. Det tager man let fejl i. Jeg læste nylig et Referat fra en dansk Kommunalmand, der havde været i Udlandet for at se paa Skolebygninger og i en af de europæiske Hovedstæder havde set en nylig opført Skolebygning, hvor alle moderne Krav var fyldestgjorte, men den kostede ogsaa 2000 Kr. pr. Barn. Det er jo en helt fabelagtig Pris. Han laa næsten i næsegrus Tilbedelse af den Kommunalbestyrelse, der havde vedtaget en saa flot Plan, og mente, at vi var langt tilbage i det Stykke. Ja, det er et Udslag af det samme: at vor Tid har Tendens til at gøre det ydre Apparat saa fuldkomment og flot som muligt og saa slaa sig til Ro med, at dermed er det væsentlige naaet. Jeg er slet ikke sikker paa, at det er saadan.

Jeg er slet ikke vis paa, at Tendensen hos os til at bygge paladslignende Skoler, hvori Børn fra ganske jævne Hjem skulle gaa og se al den ydre Herlighed, som der møder dem, er saa overordentlig heldig. Vi skulle have lyse, sunde og rummelige Lokaler, men ogsaa paa det Sted skulle Forholdene helst nogenlunde kunne rime sig med de jævne Hjem, som Børnene komme fra, saa at Kontrasten mellem, hvad det offentlige byder, og hvad Hjemmene kunne byde, ikke bliver alt for stor. Vi danske Lærere have tidt en Fornemmelse af Nedtrykthed, naar vi staa overfor de store, paladslignende Skoler, som man nu bygger, men vi tør godt tro, at vi i de lavere og snævrere Skolerum kunne udrette en Gerning, der fuldt ud kan staa Maal med den, der kan udrettes under de store Forhold,